

KABUL VE ONAY

Fatih ÖZTÜRK tarafından hazırlanan “Felsefe ve Edebiyat İlişkisi: Sokrates Ve İsmet Özel Örneği“ başlıklı bu çalışma, 27.06.2014 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından TEZİN TÜRÜ olarak kabul edilmiştir.

[]

[Prof. Dr. Hüseyin Subhi Erdem] ()

[]

[Doç. Dr. Mehmet Önal] ()

[]

[Yrd. Doç. Dr. Taner Namlı] ()

[]

[]

[]

[]

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

[]

[Prof. Dr. Mehmet Karagöz]

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezimin 2 (iki) yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

[]

[Fatih ÖZTÜRK]

TEŐEKKÜR

Bu tezin hazırlanmasında birçok kiŐinin katkısı olmuştur. Tezin bütün süreçlerinde samimi katkı ve desteklerinden dolayı Felsefe Bölümü Bölüm Başkanı Prof. Dr. Hüseyin Suphi Erdem başta olmak üzere bütün öğretim üyelerine, titiz düzeltmeleri için Yrd. Doç. Dr. Hasan TopbaŐ ve Ersin Aycan'a, motive edici desteklerinden dolayı meslektaŐlarım Sadık ÇalıŐkan ve Musa Özdemir'e, ve de çalıŐmanın her noktasında en az benim kadar emeği olan tez danıŐmanım Doç. Dr. Mehmet Önal'a teŐekkür ederim. Bu zorlu süreçte, kendisine daha fazla iŐ düşmesine rağmen bana destek olmayı sürdüren eŐim Elif Hanım'a sabrı için ayrıca teŐekkür ederim.

ÖZET

[ÖZTÜRK, Fatih]. [Felsefe ve Edebiyat İlişkisi: Sokrates ve İsmet Özel Örneği], [Yüksek Lisans Tezi], Malatya, [2014]

Felsefe ve edebiyat arasındaki ilişki her iki disiplinin bağımsız birer alan olmalarından beri devam etmektedir. Bu ilişki diğer herhangi iki alan arasındaki ilişkiden daha derin, daha kapsamlı ve yoğundur. Her iki alanın da birbirini karşılıklı olarak etkilemesi, edebiyatın felsefeci için bir form olması, felsefenin de edebiyatçı için bir derinlik ifade etmesi bu bağın ne kadar kuvvetli olduğunu göstermektedir. Ortak payda olarak dili kullanmaları, varoluş sorunlarını kapsamlı bir şekilde ele almaları ve nihayetinde insanı konu edinmeleri da bu ilişkinin yoğunluğunu anlatan diğer önemli noktalardır. Felsefe tarihinin en etkili filozoflarından biri olan Sokrates'in felsefi düşüncelerinin yanı sıra, felsefesini yaşayarak öğretmesi ve demokratik Atina'da yargılanıp idama mahkûm edilmesi onun diğer düşünürler arasında farklı bir konuma sahip olmasını sağlamıştır. İsmet Özel gerek hayatı gerek düşünceleri gerekse sanatsal faaliyetleri özellikle de şiirleriyle Türk düşünce tarihinde önemli bir yer edinmiştir. Şiirlerinin felsefi muhtevası analiz edilmeye değer gözükmektedir. Bu bağlamda, Platon'un *Sokrates'in Savunması* ile İsmet Özel'in *Celladıma Gülümserken* şiiri arasında örgü, içerik ve biçim bakımından bulunan paralellik, iki düşünürün diğer yazı ve şiirlerdeki fikirlerine de müracaat edilerek incelenmiştir. İki düşünürün de sahip oldukları felsefi/eleştirel bakış açısı kendilerinin de toplum tarafından eleştirilmelerine ve muhalif bir figür haline gelmelerine sebep olmuştur. Ölüm, adalet ve yasalara itaat düşünceleri açısından iki düşünür de benzer algılar geliştirmişlerdir. Her ikisi için de ölüm korkutucu olmamış, gerçek adaletin ölümden sonraki hayatta sağlanacağına inanmış ve insanların yaptığı yasalarla Tanrı'nın koyduğu yasalar çatışmadıkça uyuşmsal yasalara itaat edilmesi gerektiğini savunmuşlardır. İki düşünürün içinde yaşadıkları zaman, mekân, toplum ve politik düzen arasında büyük farklılıklar olmasına rağmen, buldukları noktaların, yukarıda bahsedilen benzerlikleri taşıması, bizi, 'evrensel insan'ın zaman ve mekândan sıyrılarak varlığını ortaya koyduğu gerçeğine götürmektedir. Bir filozof olarak Sokrates'in, bir şair olarak da İsmet Özel'in varoluş meselelerini değerlendirmelerinde birçok ortak paydayı paylaşmaları, benzer algı, perspektif, kabul ve sonuçlara erişmeleri, felsefe ile edebiyat arasındaki ilişkinin yakınlığını gözler önüne sermektedir.

Anahtar Kelimeler:Felsefe ve Edebiyat İlişkisi, Sokrates, İsmet Özel, demokrasi, ölüm, adalet, yasalara itaat

ABSTRACT

[ÖZTÜRK, Fatih]. [The Relationship between Philosophy and Literature: Socrates and İsmet Özel Sample], [Master Thesis], Malatya, [2014]

The relationship between philosophy and literature has been continuing since both disciplines became as independent fields. This relationship is deeper, more comprehensive and intensive than the one in any other two areas. In addition to the fact that these areas influence each other mutually, literature is a form for the philosopher and philosophy means deepness for the man of letters. The other important points which show the intensity of this relationship are using language as a common medium, dealing with existential matters comprehensively, and ultimately focusing on the 'human being'. Socrates, one of the most influential philosophers in the history of philosophy, has a different position among other thinkers since, as well as his philosophical ideas, he taught his philosophy by living and was tried and subjected to death in democratic Athens. İsmet Özel has acquired an important position among thinkers because of his life, ideas and artistic activities, particularly his poems. His poetry is worthy to be analysed. In this context, the parallelism in Plato's *Apology* and İsmet Özel's *Celladıma Gülümserken* in terms of patterns, content and structure have been investigated by applying to other poems and prosaic works by and about these thinkers. The philosophical/critical point of view they both have caused them to be criticized by the society and named as objector. They have similar ideas about death, justice and obedience to the law. They both did not perceive death as something scary, believed the real justice could be supplied in the life after death, and supported the idea that people should obey the laws made by human beings unless these laws contravene with the ones set by God. Although there are important differences in the time, place, society and political organization they lived in, that the points they share have the similarities mentioned above takes us to the truth that 'universal human being' realizes himself/herself by wriggling from time and place. That Socrates as a philosopher and Özel as a poet have much in common in their evaluation of existence, and reach similar perceptions, perspectives, admission and results show the closeness of the relationship between philosophy and literature.

Key Words:The relationship between philosophy and literature, Socrates, İsmet Özel, democracy, death, justice, obedience to the law